

20 noyabr - Ağdam Şəhəri Günü
işğaldan azad olunmuş Azərbaycan torpaqlarının dirçəlişi, milli qurur ve zəfər əzminin təcəssümüdür.
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin "Dağlılış Ağdam şəhəri erməni vəhşiliyinin şahidi"dir.
Biz Ağdam şəhərini bərpa edəcəyik Heç kimdə bu haqda şübhə olmasın" fikri bu tarixi torpağın taleyinə dair dövlət iradəsinin ən yüksək səviyyədə ifadəsidir. Bu gün Ağdam artıq təkcə dağıntılar yox, həm də quruculuq, yenilənmə və tarixi ədalətin bərpası simvoludur.

"Ağdam" toponimi qədim türk dilindən qaynaqlanaraq "kiçik qala" anlamını verir. Bu ərazi minilliklər boyunca türkdilli tayfaların məskəni olmuş, onların müdafiə məqsədi ilə inşa etdikləri kiçik qalalar bölgənin adlandırılmasında mühüm rol oynamışdır. XVIII əsrde Qarabağ xanlığının banisi Pənaheli xan burada ağı daşdan saray-imaret tikidirməklə Ağdamı regionun mühüm siyasi ve memarlıq mərkəzinə çevirmişdir. Bu imaretin güneş şüaları altında işqli görüntüsü şəhərin "Ağ ev, işqli məkan" menasını daha da gücləndirmiştir.

1993-cü il 23 iylul tarixində Ağdamın 73 faizinin işğali Azərbaycan tarixinin ən facieli hadisələrindən biridir. 128 min insan öz doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüş, əraziləki 90 kənd talan edilmişdir. 6 mindən çox şəhidin qanı bu torpağa tökülmüş, minlərlə mülki şəxs yaralanmışdır. İşğal nəticəsində: 38 kolxoz və coxsayılı sənaye müəssisələri, 74 məktəb, 271 mədəniyyət ocağı, Çörək Muzeysi, yüzlərlə tarixi abidə və məscidlər tamamilə dağıdılmış, talan edilmişdir.

Ermenistan Cenevre Konvensiyalarının tələblərini kobud şəkildə pozaraq coğrafi adları dəyişdirmiş, mülki obyektləri yandırılmış, mədəni irsi məqsədli vandalizmə məruz qoymuş-

Ağdam: tarixi ırsın, Zəfərin və Böyük Qayıdışın rəmzi

Akif RƏFİYEV,
*Qarabağ müharibəsi veterani,
 Ədliyyə general-majoru,
 Azərbaycan Aqsaqqallar Şurasının
 İdarə Heyətinin üzvü*

dur. Bu əməllər müharibə cinayətləri olmaqla yanaşı, bölgədə etnik təmizləmə siyasetinin bariz nümunəsidir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 853 sayılı qətnaməsi Ağdam da daxil olmaqla işğal olunmuş bütün ərazilərdən erməni silahlı qüvvələrinin derhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb etse də, Ermənistən uzun illər bu tələblərə məhəl qoymamışdır.

44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış Qələbə nəticəsində imzalanmış 10 noyabr 2020-ci il Bəyanatı Ağdamın işğaldan dinc yolla azad edilməsini təmin etdi. 20 noyabr 2020-ci ilə şəhər Azərbaycana təhvil verildi və bununla yüzlərlə hərbçinin ve mülki şəxsin həyatının xilas edilməsi mümkün oldu. Ağdamın azadlığı Azərbaycan dövlətinin gúcunu, ordumuzun müzəffərliyini və Prezident

cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsinə bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Qələbənin əbədiyyətdirilməsi məqsədilə 26 noyabr 2020-ci ilde "Ağdamın azad olunmasına görə" medalı təsis edilmiş, 5.790 hərbi qılıncı bu medalla təltif olunmuşdur.

Prezident cənab İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə şəhər günlərinin təsis edilməsi böyük dövlətçilik əhəmiyyətinə malik qərrardır. Bu çərçivədə 20 noyabr Ağdam şəhəri günü elan olunmuşdur. Bu, tekçə tarixi hadisənin xatırladılması deyil, həm də bölgənin dirçəlişi uğrunda görülən işlərin gələcək nəsilərə çatdırılması baxımından mühüm addimdır. İşğaldan sonra Ağdam tamamilə yerlə-yeşənən edilmiş şəhər təsiri bağışlayındı. Beynəlxalq ekspertlər və jurnalistlər buranı "Qafqazın Xirosiması" adlandırdılar. Lakin bu gün həmin xarabalıqların yerində yeni, müasir, ağıllı şəhər konsepsiyasına əsaslanan Ağdam qurulur. Dövlətimizin həyata keçirdiyi genişmiy়aslı bərpa-quruculuq tədbirləri bu diyarın əvvəlki şöhrətinə qovuşacağına inamı artırır.

Nazirlər Kabinetinin 16 avqust 2022-ci il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilən "Ağdam şəhərinin 2040-ci ilədək Baş Planı" işğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulmasında strateji yol xəritəsidir. Bu plan işğaldan azad edilmiş rayonlar içində ilk təsdiq edilən sənəd olmaqla, Ağdamın gələcək inkişaf perspektivlərini müəyyənləşdirir: Ağdam Azərbaycanın dördüncü böyük şəhəri olacaq; burada 100 min nəfərin yaşayışı nəzərdə tutulur; müasir yaşayış məhellələri, sosial infrastruktur, nəqliyyat şəbəkələri, parklar, sənaye və kənd tə-

sərrüfatı zonası yaradılır; "Böyük Qayıdış" çərçivəsində kəndlərin bərpası, yolların çəkilişi, su, enerji və rabitə xətlərinin yenilənməsi sürətlə davam edir. Artıq yüzlərlə ailə öz doğma evlərinə qayıtmış, minlərlə insan Ağdamda yeni həyata başlamışdır. 2021-ci ilde Prezident cənab İlham Əliyevin Fermanı ilə yaradılan Ağdam Sənaye Parkı işğaldan azad edilmiş ərazilərin iqtisadi inkişafında mühüm rola malikdir.

2025-ci ilin may ayında açılan Ağdam Dəmir Yolu və Avtovəzəl Kompleksi bölgənin nəqliyyat sisteminin əsas qovşağıdır. 8 hektar ərazidə inşa edilmiş kompleks: gündəlik 800-1000 nəfər dəmir yolu sərnişininə, 1300-1500 nəfər avtovəzəl sərnişininə xidmət göstərə biləcək texniki imkanlara malikdir. Azərbaycanda ilk qapalı dəmir yolu platformasının məhz Ağdamda inşa edilməsi şəhərin strateji əhəmiyyətini bir daha təsdiqləyir.

Ağdamın azad edilməsindən sonra cənab İlham Əliyevin rayona 2020-2025-ci illərdə həyata keçirdiyi coxsayılı səfərlər bərpa prosesinə güclü siyasi dəstək vermiş, onlarca infastruktur layihəsinin təməlqoymasına və açılışına səbəb olmuşdur. Bu səfərlər Ağdamın dirçəlişinə dövlət səviyyəsində verilən diqqəti aydın şəkildə göstərir.

Ağdamın tarixi taleyi Azərbaycan xalqının milli yaddaşında həm aqrılı sehifə, həm də məsilsiz qələbə rəmziidir. Bu gün Ağdam işğalın izlərini silərək yenidən dirçəlir, inkişaf, sosial, mədəni potensialını bərpa edir, müasir şəhər modelinə çevirilir. Prezident cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsi, dövlətimizin gücü və xalqımızın birliliyi nəticəsində Ağdamın əvvəlki şöhrəti bərpa olunmaqla yanaşı, daha da möhtəşəm gələcək formalaşdırılır. 20 noyabr - Ağdam şəhəri günü bu dirçəlişin, Böyük Qayıdışın və tarixi ədalətin təntənesini ifadə edən xüsusi tarixi gündür. Bu gün müasir Ağdam artıq qayıdışın deyil, həm də inkişafın, yenilənmənin, milli iradənin rəmziidir.